

BİR MATRİSİDAL ŞİZOFRENİ OLGUSU *

A Case of Matricidal Schizophrenia

Mehmet Çakıcı **, Ebru Çakıcı **, Cem Ataklı ***, Oğuz Arkonaç ****, Oğuz Polat *****

Çakıcı M, Çakıcı E, Ataklı C, Arkonaç O, Polat O. Bir Matrisidal Şizofreni Olgusu, Adli Tıp Bülteni 1996,1(3): 139-41

ÖZET

Kişinin kendi annesini öldürmesi, üzerinde çok çalışılan bir konu olmasına karşın mekanizmaları ve güdülerinin kolaylıkla tespit edilemediği görülmektedir.

Bu yazıda annesini öldüren, dört kişiyi yaralayan ve ayağına ateş ederek parmaklarını kopardıktan sonra götürüldüğü hastanede üçüncü kattan atlayarak intihar girişiminde bulunan ve DSM IV tanı ölçütlerine göre Paranoid Şizofreni tanısı almış bir olgu takdim edilmiştir.

Yapılan matrisid çalışmalarının çoğunda, kişilerin olgumuzda olduğu gibi, ağır şiddet davranışı gösterdiği, en küçük erkek evlat olduğu, annelerini kendi yatak odalarında öldürdüğü ve annelerine karşı çift değerlikli (ambivalan) bir bağlılık içinde buldukları bildirilmiştir.

Bu makalede, annesini öldürdüğü sırada psikotik bir tablo içinde bulunan, annesini hem kendi varlığına karşı bir tehdit olarak gören hem de aşırı sevgiye bağlı koruma ve kurtarma özellikleri bulunan bir olgu, matrisidal şizofrenilerin özellikleri bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Matrisid, Şizofreni.

SUMMARY

Although murdering one's mother is a subject that has been discussed in many case reports, it is not easy to explain the mechanisms and motivations involved. In this case report we present a man diagnosed as paranoid schizophrenia according to DSM-IV criteria who murdered his mother, injured four people and jumped from the window of the third floor after shooting his foot fingers.

Most of the matricidal studies show common charac-

teristics of matricidal men. Matricidal men mostly use excessive violence and kill their mothers in their bedrooms. They are usually the youngest child and have ambivalent attachment to their mothers like in our case.

In this case report characteristics of matricidal schizophrenics is discussed in the light of a psychotic man who not only perceived his mother as a threat to his existence but also had protection and rescue feelings for her because of excessive love.

Key words: Matricide, Schizophrenia.

GİRİŞ

Matrisid, annenin çocuğu tarafından öldürülmesi olarak tanımlanmaktadır. Bir kişinin annesini öldürmesi şiddet suçları arasında en az görülenlerindedir. Matrisid olgularının mekanizmalarını ve motivasyonlarını tespit etmek her zaman çok kolay değildir. Matrisid ilk olarak Wertham tarafından tanımlanmış ve Oedipus kompleksinin anneden nefret etme şeklindeki bir derivasyonu olan Orestes kompleksinden türediğini ileri sürmüştür. Orestes kompleksi anne ile çift değerlikli (ambivalan) bir bağlanmayı açıklamakla birlikte, birtakım insanlarda bu durum matrisidal bir şiddete dönüşebilmektedir (1).

O'Connel B, Mc Knight ve arkadaşları matrisidlerin çoğunlukla şizofrenik, en küçük veya tek erkek çocuk olduğunu, aşırı şiddete yöneldiklerini bildirirken, Gilbert ve arkadaşları 10 kurbandan sadece üçünün bir şizofrenik tarafından öldürülmüş olmasını,

* Bu çalışma 13-16 Mayıs 1996 tarihinde Bursa'da düzenlenen II. Adli Bilimler Kongresinde poster olarak sunulmuştur.

** Asistan Dr., Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Bakırköy, İstanbul

*** Uzman Dr., Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Bakırköy, İstanbul

**** Doç.Dr., Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Bakırköy, İstanbul

***** Prof.Dr., Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp ABD, Haydarpaşa, İstanbul

Geliş Tarihi: 18.05.1996 Düzeltme tarihi: 18.06.1996 Kabul tarihi: 30.07.1996

matrisidal eylemin şizofreni ile bağlantılı olduğunu fakat bunun önceki çalışmalarda kadar açık olmadığı şeklinde yorumlamışlardır (4). Champion ve arkadaşları 15 matrisidal erkeğin 12'sinin psikotik olduğunu ve 8'inin şizofreni tanısı aldığını tespit etmiştir (5). Tuncer ve arkadaşları da yaptıkları çalışmada 10 matrisit olgusunun tümünün şizofreni tanısı aldığını, bunlardan da 8'inin paranoid tip olduğunu bildirmiştir (6).

OLGU

1967, Bursa İnegöl doğumlu, bekar, erkek hasta, annesini öldürüp dört kişiyi ve kendisini yaraladıktan sonra, tedavi amacıyla götürüldüğü İnegöl Devlet Hastanesi'nin üçüncü katından atlayarak intihar girişiminde bulunması üzerine, jandarma eşliğinde Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Ayaktan Psikiyatrik Tedavi Ünitesi'ne getirilmiş ve acil olarak yatırılmıştır.

Öyküsünde ilk kez 1987 yılında askerden izinli geldiği sırada rahatsızlandığı, gittiği psikiyatrist tarafından antipsikotik başlandığı ve askerlik görevini tamamlayıp köyüne döndükten sonra, davranış bozukluklarının devam ettiği, tırnağının üstündeki beyaz lekelerden gemileri ve uçakları gördüğünü, Reagan ile irtibat halinde olduğunu, Gorbaçov'un kızı ile nişanlandığını söylediği, evde kömür ve ezdiği otlarla duvarlara yazılar yazdığını ve bunu rahatlamak için yaptığını söylediği öğrenildi. Ayrıca oturdukların ahşap evin çatısına delikler açtığı ve bunu nefes alamadığı şeklinde açıkladığı, yeni elbiseleri yakarak ve ağaçların kabuklarını soyarak rahatladığı, inek pisliğini suya karıştırarak içtiği, tavuk ve kaplumbağaları öldürerek kanlarını içtiği, bu durumu da askerde kan verdiği için kanı kalmadığını bu şekilde kanı yerine koyduğu biçiminde açıkladığı, zaman zaman rastgele havaya ateş ettiği ve bunu korkusunu dağıtmaya çalışma çabası olarak açıkladığı öğrenildi.

Olgunun olay günü ile ilgili yakınlarından alınan bilgi, olaydan birgün önce saçma konuşmaları, kendi kendine gülmeleri, evde camları kırması üzerine hekime götürüldüğü, intramüsküler antipsikotik tedavi başlandığı, olay günü sabah saat yedi civarında olgunun ahırda iki ineği av tüfeği ile vurarak öldürdüğü, ardından eve girip 72 yaşındaki annesini yatak odasında kafasından vurarak öldürüp sokağa çıktığı, yolda komşusunun köpeğine ateş ettiği, yürüyerek köydeki otobüs durağına gittiği, burada servis aracını bekleyen kişilere ateş ederek üç işçi ve bir öğrenciyi yaraladığı, daha sonra elinde silah ile mutat taşıma araçlarından birine binerek İnegöl'e gittiği, kahveye girdiği, tüfeği çenesine dayadığı, sonra vazgeçerek ayağına ateş edip parmaklarını koparttığı, sonrasında da tedavi amacıyla götürüldüğü Bursa Devlet Hastanesi'nin üçüncü katından atladığı, ancak bir aracın üzerine düştüğü için önemli bir yaralanmasının olmadığı şeklindeydi.

Olguya annesini neden öldürdüğü sorulduğunda

"30 yaşına geldim annem beni evlendirmiyor. Beni istemiyor, kötülüğümü istiyor diye düşündüm. Ama ben ona rabatlaması için ateş ettim. Zaten dinimizde de böyle değil mi? İnsanlar öldükten sonrada yaşarlar. O da rabatlayacak bizde rabatlayacağız. İnsanlar kanı akınca rabatlarlar. Bir gün jilet ile elimi kesmişim. Kanım akınca rabatladım. Bende annemi rabatlatmak için ateş ettim. Kanı aksın rabatlasın istedim." şeklinde yanıtladı.

TARTIŞMA

Olgumuzda, matrisidal eylemin anneye yöneltilmiş hezeyanların doğrudan etkisi sonucunda olduğu görülmektedir. Psikotik homisidlerin çoğunda suç esnasında aktif belirtiler görülmekte ve homisidal davranış hezeyan ve varsanılara bağlı olarak gerçekleşmektedir (7). Olgumuzun da olay sırasında psikotik bir tablo içerisinde olduğu aşıkardır. Ayrıca anneye yönelik çift değerliliğin işaretleri vardır. Bir yandan annesini kendi varlığına karşı bir tehdit olarak görürken diğer yandan annesinin kanını akıtarak rahatlatmaya çalışmaktadır.

Singhal, matrisidlerin kendilerini küçük, etkisiz, yetersiz, bağımlı, bağımsız olmayı beceremeyen, cinsel kimliklerinden şüphe duyan ve özgüvenleri yetersiz olan kişiler olduğunu, kadınları özellikle anneleri güçlü, karışan, baskın kişiler olarak gördüklerini ve bu düşüncenin bazı kişilerde yıkıcı olabileceğini bildirmiştir (8).

Annenin kendi evinde genellikle yatak odasında öldürülmesi ve eylemden sonra özkıyım girişiminde bulunması matrisidlerde sık görülen özelliklerdir. Ancak özkıyım girişimleri genellikle başarılı olamamaktadır (5). Bizim olgumuzda da benzer özellikler söz konusudur. Olgumuz annesini evinde öldürmüş ve sonrasında da önce tüfekle ardından da hastanede üçüncü kattan atlayarak iki kez başarısız özkıyım eyleminde bulunmuştur.

Lidz, aileden özellikle anneden ayrılamama ve bağımsız yaşayamamanın matrisidler tarafından karşılıklı bir düşmanlık olarak algılandığını, aile fertlerinin de bu kişileri evden ayrılmaları konusunda teşvik etmediklerini, şizofrenlerin bağımsızlıkları için mücadele verdiklerini, ancak bunu başaramamalarının öfkeye yol açtığını, bunun sonuçta kendini koruma ve çift değerlilikli düşmanlık duyguları ile yakınlarına karşı homisidal bir eyleme dönüşebileceğini bildirmiştir (9). Olgumuzdaki evlenme isteği ve buna izin verilmemesi bu bağlamda değerlendirilebilir. Bazı çalışmacılar ise annenin davranışlarının da, kişiyi annesini öldürmesi için bilinç altı bir öldürme isteği ile provake ettiklerini belirtmektedirler (10).

Sonuç olarak şizofreniklerde matrisidal eylem annesi tarafından fiziksel ve/veya psikolojik yokedilme korkusu içerisinde olan bir kişinin fantazisi olarak yorumlanabilir.

Aile içi şiddetin önemli boyutlarından birisi olan matrisit olgularının bugüne kadar üzerinde yeterince çalışılmamış olması nedeniyle, sebep-sonuç ilişkileri ve oluşum mekanizmaları açısından yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu olgu bildirimlerinin bundan sonra yapılacak matrisitlerle ilgili çalışmaların ön hazırlığı olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı düşüncesindeyiz. Ayrıca, cezaevlerinde annesini öldürdüğü için bulunan kişileri de içeren bir çalışmanın, psikotik hastaların matrisidal eğilimi ile ilgili bilgi vereceğini düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

1. Wertham F. The Matrisidal Impulse; The Critique of Freud's Interpretation of Hamlet. J Criminal Psychopathology 1941;2:455-464
2. O'Connel B. Matricide. Lancet 1963;1:1083-1084
3. Mc Knight CK, Mohr JW, Quinsey RE et al. Matricide and Mental Illness. Can Psychiatric Association J 1966;11:99-106.
4. Gottlieb P, Gabrielsen G, Kramp P. Psychotic Homicides in Copanhen From 1959 to 1983. Acta Psychiatrica Scandinavica 1987;76: 285-292.
5. Champion J et al. Study of 15 Matricidal Men. Am J Psychiatry 1985;145:1141-1144.
6. Tuncer C ve ark. Matrisit Vakalarının Psikiyatrik Değerlendirilmesi. XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, Serbest Bildiriler. Ege Üniversitesi, İzmir 279-281, 1988.
7. Çöpür M, Ergezer Y. Cinayet Suçu İşlemiş Bir Şizofreni Vakası. Adli Tıp Dergisi 1994;10:113-118.
8. Singhal S, Dutta A. Who Commits Matricide. Med Sci Law 1992;32(3):213-217.
9. Lidz T. The Infleunce of Family Studies in the Treatment of Schizophrenia. Psychiatry 1969;32:237-251.
10. Lipson CT. A Case Report of Matricide. Am J Psychiatry 1986;143:1.

Yazışma Adresi:

Dr.Mehmet Çakıcı
İhlamurdere Caddesi,
Mısırlıbahçe Sokak,
29/5 Beşiktaş, İstanbul
Tel: 0-212-2589634